

GUIA DOCENT ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

1. INTRODUCCIÓ

En el curs d'*Atenció a la diversitat* es proporcionen conceptes teòrics bàsics respecte **varietat de discapacitats (física i orgànica, visual, sordceguesa, auditiva i intel·lectual)**, incloent la **Salut Mental**, i es conclou la formació aportant pautes bàsiques per a l'atenció a les persones amb discapacitat.

D'una banda, l'aprofundiment en el coneixement d'aquestes temàtiques permet tenir informació d'utilitat respecte a les persones amb discapacitat, i d'altra, contribueix a desterrar creences errònies i estereotips respecte els temes que s'exposen durant la formació.

Una característica essencial del contingut formatiu és que s'imparteix en **primera persona**, per visibilitzar el nostre col·lectiu, ja que sovint es parla de nosaltres però sense que se'ns tingui en compte directament, i també es un espai per preguntar a les persones amb discapacitat.

Per tant, la present formació aporta una visió general sobre diferents discapacitats, l'atenció a aquestes i altres informacions d'interès com les relacionades amb Salut Mental. En conjunt, la formació és útil per a persones que treballin en tot tipus de sectors, sobretot en aquells en què tinguin contacte amb persones amb discapacitat ja que disposar d'aquests coneixements és d'utilitat per saber com dirigir-se a persones amb discapacitat i en definitiva, amb qui pugui necessitar determinats suports i ajudes.

2. OBJECTIUS

Facilitar informació per a qualsevol persona interessada en l'atenció a persones amb discapacitat, en el context del concepte de Vida Independent, autonomia i dret a la igualtat d'oportunitats i l'autodeterminació. Es proporcionen recursos teòrics per al coneixement dels conceptes claus de diferents discapacitats, i també es fa una aproximació als diferents suports i ajudes que poden requerir les persones amb discapacitat.

3. TEMPORALITZACIÓ

La formació està prevista per ser realitzada en 15 hores aproximadament, encara que cada persona que realitzi la formació l'adaptarà al seu propi ritme formatiu.

Per a una major adequació de la formació, es poden fer **adaptacions** segons les necessitats de l'**empresa**, la **persona**, o els **grups**. Tot i les recomanacions, si es necessiten complements específics, s'oferiran per a l'adaptació de les necessitats personals de cadascú.

4. COL·LECTIU DESTINATARI

Dirigit a **qualsevol persona** que pugui realitzar en algun moment **atenció a persones amb discapacitat**.

5. ACCESSIBILITAT

Per tal que tothom pugui rebre la formació i les activitats que es presenten, els continguts s'adaptaran segons les necessitats de cadascú, mitjançant les següents ajudes d'accessibilitat:

5.1. Accessibilitat visual

En el material presentat en la formació s'utilitza el **contrast visual de colors** i l'**adaptació de la mida de la tipografia** permetent que sigui fàcilment llegible.

5.2. Accessibilitat cognitiva

Clara **diferenciació de les idees** per evitar possibles confusions, els recursos que s'empren són les **infografies**, destacar en **negreta** els conceptes claus, etc.

5.3. Altres recursos d'accessibilitat

El **Moodle** disposa d'una **Secretaria Virtual**, que és un recurs important per a l'**accessibilitat** i l'**acompanyament** de qui ho pugui requerir.

6. CONTINGUT DE LA SESSIÓ

1. Atenció a la diversitat. *Com millorar l'atenció de les persones amb discapacitat?*

Aquest tema es divideix en 3 blocs:

- *Bloc 1. Comencem!*
- *Bloc 2. Teories*
- *Bloc 3. Reconèixer la discapacitat*

2. Discapacitat Física i Orgànica

3. Discapacitat visual

4. Sordceguesa

5. Discapacitat auditiva

6. Discapacitat intel·lectual

7. Salut Mental

8. Atenció a les persones amb discapacitat

1. Atenció a la diversitat. Com millorar l'atenció de les persones amb discapacitat?

Bloc 1. Comencem!

ÍNDEX

- Què és ECOM?
- Objectius de la formació
- Què diuen els ODS, la Convenció i la Llei?
- Persones com tothom
- Parlem bé
- Què és la discapacitat?
- Disseny per tothom o universal

RESUM

En aquest primer bloc es presentarà la **Declaració dels drets humans de les persones amb discapacitat** i els **Objectius del Desenvolupament Sostenible** reconeguts en l'àmbit de la discapacitat. També es recomanaran les formes més idònies per parlar de les persones amb discapacitat i les expressions que s'haurien d'evitar.

Finalment, es reflexionarà sobre la noció de discapacitat i la interacció amb l'entorn i s'introduirà el concepte de **disseny universal**.

Bloc 2. Teories

ÍNDEX

- Capacitisme
- Discapacitat, evolució conceptual
- Plantejament de la filosofia de vida independent
- Model d'atenció integral i basada en la persona
- Parlem d'inclusió!
- Barreres d'accessibilitat
- Classificació al llarg del temps

RESUM

En aquest segon bloc s'aborda l'evolució històrica del concepte de discapacitat, començant pel **model tradicional o de prescindència (eugenèsic)**, seguint amb el **mèdic rehabilitador** i finalitzant amb l'imperant a l'actualitat: el **model social**. En aquest bloc es dóna especial importància al concepte de **Vida Independent** en les persones amb discapacitat i al **dret a l'autodeterminació** i a viure en **igualtat d'oportunitats**.

També s'apunten les bases del **Model d'Atenció Integral i Centrada en la Persona** i es defineix un concepte clau per a la formació: la **inclusió** i els entorns inclusius.

Un altre dels conceptes més destacats del bloc és el de l'**accessibilitat** així com també de les **principals barreres (arquitectòniques o físiques; en la comunicació i actitudinals/socials)**.

Finalment, es fa una breu introducció respecte al **concepte de discapacitat** i la seva evolució al llarg del temps (des de la classificació proposada als anys 80 a la del s.XXI i les noves perspectives).

Bloc 3. Reconèixer la discapacitat

ÍNDEX

- El reconeixement de la discapacitat
- Targeta acreditativa de la discapacitat
- Tipus de discapacitats

RESUM

Per finalitzar amb el primer tema introductor, es començarà considerant el **reconeixement de la discapacitat** i també es presentarà les **funcions de les targetes acreditatives de la discapacitat**.

Respecte als **tipus de discapacitat**, es considera una possible classificació que consta de **discapacitats físiques, sensorials, intel·lectuals, trastorns mentals i pluridiscapacitat** i a

continuació es defineix breument cada tipus de discapacitat que és ampliat en els següents temes.

2. Discapacitat física i orgànica

ÍNDEX

- Les discapacitats físiques
- Classificacions
 - Moment d'aparició
 - Localització
 - Evolució

RESUM

En aquest bloc es defineixen diferents **discapacitats físiques** atenent als següents criteris:

1. **Moment d'aparició** (prenatal, perinatal i postnatal).
2. **Localització** (monoplegia, hemiplegia, paraplegia, tetraplegia i amputacions).
3. **Evolució:**
 - a. *Estables*: aquelles que no varien en el temps com la poliomielitis, la paràlisi cerebral, traumatismes cranioencefàlics, accidents vasculars, l'espina bífida, lesions medul·lars, amputacions i deformacions ortopèdiques i acondroplàsia.
 - b. *Progressives*: aquelles que presenten una evolució degenerativa com en són exemple l'esclerosi múltiple, l'ictus, el Parkinson i l'Alzheimer.

Per acabar amb el contingut del tema, es presenten algunes **discapacitats orgàniques** com les cardiopaties, la insuficiència renal, l'hemofília, la diabetis i la psoriasi.

3. Discapacitat visual

ÍNDEX

- Definició
- Conseqüències i alteracions
- Sistema Braille
- Ajudes tècniques per a persones amb discapacitat visual

RESUM

En aquest tema es comença definint conceptes relatius a la discapacitat visual com ho són la **ceguesa total legal** i la **deficiència visual**. A continuació es presenten algunes **alteracions en el funcionament visual normal** i d'altra banda, **alteracions greus** de la visió.

També es presenta en què consisteix el **Sistema Braille** i **exemples d'ajudes tècniques** per a persones amb discapacitat visual.

4. Sordceguesa

ÍNDEX

- Classificació de la sordceguesa
- Sistema de comunicació
- Tipus de bastons

RESUM

Es comenten aspectes claus relatius a la sordceguesa per a continuació presentar una classificació en què es distingeixen dos tipus bàsics de sordceguesa: **congenita** i **adquirida** (entre les que s'inclouen persones sordes, cegues i la sordceguesa associada a l'envelliment).

També es destaca el sistema de comunicació per a les persones sordcegues: el **sistema dactilològic de la comunicació**. Finalment s'il·lustren els tres tipus de bastons existents i a qui li correspon cada bastó.

5. Discapacitat auditiva

ÍNDEX

- Aspectes claus
- Tipus de comunicació
- Llengua de signes
- Productes de suport
- Estereotips envers les persones sordes

RESUM

El tema s'inicia proporcionant aspectes claus sobre la discapacitat auditiva com les variables per classificar-les com la **causa**, la **localització de la lesió**, el **grau de la pèrdua auditiva** i el **moment d'adquisició** (prelocutiva i postlocutiva).

També es presenta el **tipus de comunicació** en persones amb discapacitat auditiva, la **comunicació oral** i la **llengua de signes** que es considera no universal i es presenten les seves principals característiques.

D'altra banda, es mostren els principals **productes de suport** que les persones amb discapacitat auditiva poden emprar com els audiòfons, l'implant coclear i altres dispositius com els avisadors lumínics, emissores FM, bucles magnètics, etc.

Finalment, s'exposaran els principals **estereotips** envers les persones sordes i s'explicarà perquè hi ha **terminologia** (sordmudesa) que **no és adient**.

6. Discapacitat intel·lectual

ÍNDEX

- Què és la Discapacitat Intel·lectual?
- Definició segons l'Associació Americana de Discapacitat Intel·lectual i del Desenvolupament.
- Tipologies de Discapacitat Intel·lectual més freqüents

RESUM

En aquest tema es comença aportant amb una definició de la Discapacitat Intel·lectual. També s'introdueix un concepte clau com és el de **neurodiversitat** entesa avui dia com una forma més de diversitat humana natural i valuosa.

A continuació es presenta la definició segons l'Associació Americana de Discapacitat Intel·lectual i del Desenvolupament (AAIDD) i l'evolució entorn al concepte de Discapacitat

Intel·lectual i com s'entén actualment, on l'entorn té un paper essencial per a les persones amb discapacitat.

Per acabar, s'exposa **falses creences** al voltant de l'**autisme** i s'exposen idees claus per reflexionar, a tall d'exemple de cas en què pot presentar-se discapacitat intel·lectual.

7. Salut Mental

ÍNDEX

- Definició de situacions de vulnerabilitat en Salut Mental
- Trastorns de l'estat d'ànim
- Trastorns d'ansietat
- Trastorns relacionats amb l'ús de substàncies
- Trastorns psicòtics
- Trastorns de la personalitat
- Altres situacions de vulnerabilitat en Salut Mental
- Salut Mental i estigmatització

RESUM

Aquest tema comença presentant la definició de salut segons l'OMS i seguidament es defineixen les situacions de vulnerabilitat en Salut Mental, així com també es destaquen els múltiples factors que interactuen i influeixen en la seva aparició.

A continuació s'aborden situacions de Salut Mental, exemplificats de la següent manera:

- **Trastorns de l'estat d'ànim:** com ara el Trastorn Bipolar i els Trastorns Depressius.
- **Trastorn d'ansietat:** com ara el Trastorn de Pànic, el Trastorn Obsessiu-Compulsiu (TOC), les fòbies i el Trastorn d'estrès posttraumàtic (TEPT).
- **Trastorns relacionats amb l'ús de substàncies** i els seus símptomes més habituals.
- **Trastorns psicòtics:** com ara l'esquizofrènia.
- **Trastorns de la personalitat:** com ara el Trastorn per Dependència i el Trastorn Histriònic.
- **Altres situacions de vulnerabilitat en Salut Mental.**

Finalment, es tracta un aspecte clau en aquest tema: l'**estigmatització** i els **prejudicis** respecte a la Salut Mental.

8. Atenció a les persones amb discapacitat

ÍNDEX

- Recomanacions generals
- Atenció a persones amb discapacitat física
- Atenció a persones amb problemes d'equilibri
- Atenció a persones usuàries de bastons o crosses
- Atenció a persones usuàries de cadira de rodes
- Atenció a persones amb tetraplègia
- Maneig de la cadira de rodes
- Atenció a persones amb dificultats de comunicació
- Atenció a persones amb discapacitat visual

- Atenció a persones amb discapacitat auditiva
- Atenció a persones en situacions de vulnerabilitat en Salut Mental

RESUM

L'últim tema comença presentant unes recomanacions generals en l'atenció a les persones amb discapacitat, per, a continuació, proporcionar recomanacions més específiques adequades a les diferents discapacitats que es poden presentar.

7. ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES

S'utilitza un **qüestionari pre-post**, és a dir, es presentarà un qüestionari a l'iniciar la formació i un altre al finalitzar-la, per tal de tenir constància dels canvis que ha suposat la formació per a qui ho ha rebut i així poder tenir constància de l'aprenentatge realitzat.

8. MATERIALS I PLATAFORMES

Les participants tindran accés als continguts a través de la plataforma Moodle, on podran accedir als recursos: presentacions interactives de Canva i infografies per a cada respecteiu tema, vídeos explicatius de la formació, i les activitats i qüestionaris que acompanyaran als continguts formatius.

9. AVALUACIÓ

L'avaluació dels coneixements es realitzarà de diferents maneres: acompanyant cada tema hi ha diverses activitats formatives així com també diversos qüestionaris per posar a prova el que s'ha après.

10. CERTIFICACIÓ

Dispensació del certificat per a les persones que han realitzat la formació acreditant-ne la seva participació i les competències adquirides del tracte a les persones amb discapacitat.